

LIGJ
Nr.9833, datë 22.11.2007
PËR ADERIMIN E REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË NË PROTOKOLLIN OPSIONAL
TË
KONVENTËS SË OKB-SË “PËR TË DREJTAT E FËMIJËVE”, PËR PËRFSHIRJEN E
FËMIJËVE NË KONFLIKTE TË ARMATOSURA

Në mbështetje të neneve 78, 83 pika 1 dhe 121 të Kushtetutës, me propozimin e Këshillit të Ministrave,

KUVENDI
I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË
VENDOSI:

Neni 1

Republika e Shqipërisë aderon në Protokollin Opsional të Konventës së OKB-së “Për të drejtat e fëmijëve”, për përfshirjen e fëmijëve në konflikte të armatosura, bërë më 25.5.2000.

Neni 2

Ky ligj hyn në fuqi 15 ditë pas botimit në Fletoren Zyrtare.

Shpallur me dekretin nr.5529, datë 4.12.2007 të Presidentit të Republikës së Shqipërisë, Bamir Topi

Botuar në Fletoren Zyrtare nr.165, faqe 4929

570

PROTOKOLL OPSIONAL
I KONVENTËS PËR TË DREJTAT E FËMIJËVE NË LIDHJE ME PËRFSHIRJEN E
FËMIJËVE
NË KONFLIKTE TË ARMATOSURA

Shtetet Palë në këtë protokoll:

të shtyra nga mbështetja e gjerë për Konventën mbi të Drejtat e Fëmijëve, që demonstroi përkushtimin e gjerë që ekziston për promovimin dhe mbrojtjen e të drejtave të fëmijëve; *duke ripohuar* se të drejtat e fëmijëve kërkojnë mbrojtje të veçantë, dhe duke bërë apel për përmirësimin e vazhdueshëm të gjendjes së fëmijëve pa dallim, si dhe për zhvillimin dhe edukimin e tyre në kushte paqeje dhe sigurie;

të shqetësuara nga efekti i dëmshëm dhe i gjerë i konflikteve të armatosura mbi fëmijët dhe pasojat afatgjata që kjo ka për paqen, sigurinë dhe zhvillimin;

duke dënuar përfshirjen e fëmijëve në situata konfliktesh të armatosura dhe sulmet direkte mbi objektet e mbrojtura nga e drejta ndërkombëtare, duke përfshirë përgjithësisht vendet që kanë prezencë të konsiderueshme fëmijësh, siç janë shkollat dhe spitalet;

duke vënë re miratimin e Statutit të Gjykatës Penale Ndërkombëtare dhe, në veçanti, përfshirjen si krim lufte marrjen nën armë ose futjen në listë të fëmijëve nën moshën 15 vjeç ose përdorimin e tyre për pjesëmarrje aktive në operacione në konfliktet e armatosura, qofshin këto ndërkombëtare ose jondërkombëtare; duke konsideruar, para së gjithash, se forcimi i mëtejshëm i zbatimit të të drejtave të njohura

në Konventën për të Drejtat e Fëmijëve është i nevojshëm për të rritur mbrojtjen e fëmijëve nga përfshirja në konflikte të armatosura;

duke vënë re se neni 1 i Konventës për të Drejtat e Fëmijëve përcakton se, për qëllimet e

Konventës, fëmijë është çdo qenie njerëzore nën moshën 18 vjeç, përveç kur, sipas ligjit që zbatohet mbi fëmijën, madhësia fitohet më herët;

të bindura se një protokoll opsional i Konventës që ngre moshën e rekrutimit të personave në forcat e armatosura dhe pjesëmarrjen e tyre në veprime do të kontribuojë efektivisht në zbatimin e parimit se interesat e lartë të fëmijës duhet të merren me përparësi në konsideratë në të gjitha veprimet që kanë të bëjnë me fëmijët; duke vënë re se Konferenca Ndërkombëtare e Njëzetegjastë e Kryqit të Kuq dhe

Gjysmëhënës së Kuqe në dhjetor 1995 rekomandojnë, ndërmjet të tjerash, që palët në konflikt të marrin çdo hap të mundshëm për të siguruar që fëmijët nën moshën 18 vjeç të mos marrin pjesë në veprime luftarake;

duke mirëpritur miratimin unanimit, në qershor 1999, të Konventës së Organizatës

Ndërkombëtare të Punës nr.182 mbi Ndalimin dhe Veprimin e Menjëhershëm për Eliminimin e Formave më të Këqija të Punës së Fëmijëve, e cila, ndërmjet të tjerash, ndalon rekrutimin nëpërmjet forcës ose detyrimit të fëmijëve për t'u përdorur në konflikte të armatosura;

duke dënuar me shqetësimin më të thellë rekrutimin, stërvitjen dhe përdorimin brenda ose përtej kufijve shtetërore të fëmijëve në veprime të grupeve të armatosura të ndara nga forcat e armatosura të një shteti, dhe duke njohur përgjegjësinë e atyre që rekrutojnë, stërvisin dhe përdorin fëmijët në këtë mënyrë;

duke kujtuar detyrimin e çdo Pale në një konflikt të armatosur për të respektuar dispozitat e ligjit humanitar ndërkombëtar; *duke theksuar* se ky protokoll nuk cenon qëllimet dhe parimet që përmbahen në Kartën e

Kombeve të Bashkuara, duke përfshirë nenin 51 dhe normat përkatëse të ligjit humanitar;

duke mos harruar se kushtet e paqes dhe sigurisë bazuar në respektimin e plotë të qëllimeve dhe parimeve që parashikohen në Kartë dhe respektimi i instrumenteve të zbatueshme për të drejtat e njeriut janë të domosdoshme për mbrojtjen e plotë të fëmijëve, sidomos gjatë konflikteve të armatosura dhe pushtimeve të huaja; *duke njohur* nevojat e veçanta të atyre fëmijëve që janë veçanërisht të pambrojtur ndaj rekrutimit ose përdorimit në veprime luftarake në kundërshtim me këtë protokoll për shkak të gjendjes së tyre ekonomike, shoqërore apo gjinore; *duke ditur* domosdoshmërinë e marrjes në konsideratë të shkaqeve fillestare ekonomike, shoqërore dhe politike të përfshirjes së fëmijëve në konflikte të armatosura;

të bindura për nevojën e forcimit të bashkëpunimit ndërkombëtar për zbatimin e këtij protokollit, si dhe rehabilitimin fizik dhe psikologjik dhe riintegrimin shoqëror të fëmijëve që janë viktime të konflikteve të armatosura;

duke nxitur pjesëmarrjen e komunitetit dhe, sidomos, të fëmijëve ose fëmijëve viktime në shpërndarjen e programeve edukative dhe informative në lidhje me zbatimin e protokollit, kanë rënë dakord si më poshtë:

Neni 1

Shtetet Palë do të marrin të gjitha masat e mundshme për të siguruar që të gjithë anëtarët e forcave të tyre të armatosura që nuk kanë mbushur 18 vjeç të mos marrin pjesë direkt në veprime luftarake.

Neni 2

Shtetet Palë do të sigurojnë që personat që nuk kanë mbushur moshën 18 vjeç të mos jenë të detyruar të rekrutohen në forcat e tyre të armatosura.

Neni 3

1. Shtetet Palë do të ngrenë moshën minimale për rekrutimin vullnetar të personave në

forcat e tyre të armatosura kombëtare nga ajo e parashikuar në nenin 38 paragrafi 3 i Konventës për të Drejtat e Fëmijëve, duke marrë parasysh parimet e parashikuara në atë nen dhe duke pranuar se në bazë të Konventës personat nën 18 vjeç kanë të drejtën e mbrojtjes së veçantë.

2. Secili Shtet Palë do të depozitojë një deklaratë detyruese në momentin e ratifikimit ose anëtarësimit në këtë protokoll, e cila përcakton moshën minimale në të cilën ai lejon rekrutimin vullnetar në forcat kombëtare të armatosura dhe një përshkrim të garancive që ai ka adaptuar për të siguruar që një rekrutim i tillë nuk do të bëhet me forcë ose në formë të detyruar.

3. Shtetet Palë që lejojnë rekrutimin vullnetar në forcat kombëtare të armatosura nën moshën 18 vjeç caktojnë garanci për të siguruar, minimalisht që:

a) një rekrutim i tillë është vërtet vullnetar;

b) një rekrutim i tillë bëhet me pëlqimin e dhënë nga prindërit e personit ose kujdestarët e tij ligjorë;

c) këta persona janë plotësisht të informuar në lidhje me detyrat në një shërbim të tillë ushtarak;

d) këta persona paraqesin prova të besueshme për moshën para pranimit në shërbimin ushtarak kombëtar.

4. Secili Shtet Palë mund të përforcojë deklaratën e tij, në çdo kohë, duke bërë për këtë një njoftim drejtuar Sekretarit të Përgjithshëm të Kombeve të Bashkuara, i cili informon të gjitha Shtetet Palë. Një njoftim i tillë bëhet i efektshëm në datën në të cilën ai merret nga Sekretari i Përgjithshëm.

5. Kërkesa për ngritjen e moshës në paragrafin 1 të këtij neni nuk zbatohet në lidhje me shkollat, që veprojnë ose kontrollohen nga forcat e armatosura të Shteteve Palë, në pajtim me nenet 28 dhe 29 të Konventës për të Drejtat e Fëmijëve.

Neni 4

1. Në asnjë rrethanë grupet e armatosura, të ndara nga forcat e armatosura të një shteti, nuk do të rekrutojnë ose përdorin në veprime luftarake persona nën moshën 18 vjeç.

2. Shtetet Palë do të marrin të gjitha masat e mundshme për të parandaluar një rekrutim dhe përdorim të tillë, duke përfshirë edhe masat ligjore të nevojshme për ndalimin dhe penalizimin e praktikave të tilla.

572

3. Zbatimi i këtij neni sipas këtij protokoll nuk prek asnjë status ligjor të ndonjë pale në konflikt të armatosur.

Neni 5

Asgjë në këtë protokoll nuk do të interpretohet si paragjykim i dispozitave të ligjeve të një Shteti Palë ose të instrumenteve ndërkombëtare, apo të së drejtës humanitare ndërkombëtare që janë më të favorshme për mbrojtjen e të drejtave të fëmijëve.

Neni 6

1. Çdo Shtet Palë do të marrë të gjitha masat e duhura ligjore, administrative etj., për të siguruar zbatimin e efektshëm të dispozitave të këtij protokoll brenda juridiksionit të vet.

2. Çdo Shtet Palë do të marrë përsipër t'i bëjë parimet dhe dispozitat e këtij protokoll gjerësisht të njohura dhe t'i promovojë si duhet, si te të rriturit, ashtu edhe te fëmijët.

3. Çdo Shtet Palë do të marrë të gjitha masat e duhura për të siguruar që personat brenda juridiksionit të tyre, të rekrutuar ose përdorur në veprime luftarake në kundërshtim me këtë protokoll, të demobilizohen ose të lirohen nga shërbimi. Shtetet Palë, kur është e nevojshme, do t'u japin këtyre personave të gjithë asistencën e duhur për shërimin e tyre fizik, psikologjik dhe riintegrimin e tyre shoqëror.

Neni 7

1. Shtetet Palë do të bashkëpunojnë për zbatimin e këtij protokollit, duke përfshirë ndalimin e çdo aktiviteti në kundërshtim me protokollin dhe rehabilitimin, dhe riintegrimin shoqëror të personave që janë viktime të veprimeve në kundërshtim me këtë protokoll, duke përfshirë bashkëpunimin teknik dhe ndihmën financiare.

2. Shtetet Palë që janë në gjendje ta bëjnë këtë, do ta japin këtë asistencë nëpërmjet programeve ekzistuese shumëpalëshe, dypalëshe etj., ndërmjet të tjerash, ndërmjet një fondi vullnetar të krijuar në pajtim me rregullat e Asamblesë së Përgjithshme.

Neni 8

1. Çdo Shtet Palë, brenda dy vjetësh nga hyrja në fuqi e protokollit për atë Shtet Palë, do t'i paraqesë Komitetit për të Drejtat e Fëmijëve një raport me informacione të plotë mbi masat që ai ka marrë për zbatimin e dispozitave të protokollit, duke përfshirë masat e marra për të zbatuar dispozitat mbi pjesëmarrjen dhe rekrutimin.

2. Pas paraqitjes së raportit të plotë, çdo Shtet Palë do të përfshijë në raportin që paraqet në Komitetin mbi të Drejtat e Fëmijëve, në pajtim me nenin 44 të Konventës, çdo informacion tjetër në lidhje me zbatimin e protokollit. Shtetet e tjera Palë në protokoll paraqesin një raport në çdo pesë vjet.

3. Komiteti për të Drejtat e Fëmijëve mund të kërkojë nga Shtetet e tjera Palë informacion shtesë që ka të bëjë me zbatimin e këtij protokollit.

Neni 9

1. Ky protokoll është i hapur për t'u nënshkruar nga çdo shtet që është palë në Konventë ose e ka nënshkruar atë.

2. Ky protokoll duhet të ratifikohet dhe është i hapur për anëtarësimin për çdo shtet.

Instrumentet e ratifikimit ose anëtarësimit depozitohen te Sekretari i Përgjithshëm i Kombeve të Bashkuara.

3. Sekretari i Përgjithshëm, në cilësinë e Depozitarit të Konventës dhe të protokollit, informon të gjitha Shtetet Palë në Konventë dhe të gjitha shtetet që kanë nënshkruar Konventën për çdo instrument deklarimi në pajtim me nenin 13.

Neni 10

1. Ky protokoll hyn në fuqi tre muaj pas depozitimit të instrumentit të dhjetë të ratifikimit ose anëtarësimit.

2. Për çdo shtet që ratifikon këtë protokoll ose anëtarësohet në të pas hyrjes në fuqi, ky protokoll hyn në fuqi një muaj pas datës së depozitimit të instrumentit të ratifikimit ose anëtarësimit.

Neni 11

1. Çdo Shtet Palë mund ta denoncojë këtë protokoll në çdo kohë, me anë të një njoftimi me shkrim, drejtuar Sekretarit të Përgjithshëm të Kombeve të Bashkuara, i cili njofton Shtetet e tjera Palë në Konventë dhe të gjitha shtetet që kanë nënshkruar Konventën. Denoncimi hyn në fuqi një vit pas datës së marrjes së njoftimit nga Sekretari i Përgjithshëm. Megjithatë, kur në momentin e kalimit të një viti Shteti Palë denoncues është i përfshirë në një konflikt të armatosur, denoncimi nuk bëhet i efektshëm para përfundimit të konfliktit të armatosur.

2. Një denoncim i tillë nuk ka efektin e lirit të Shtetit Palë nga përgjegjësitë e tij, sipas këtij protokollit, në lidhje me ndonjë veprim që ndodh para datës në të cilën denoncimi bëhet i efektshëm. Një denoncim i tillë nuk cenon as edhe vazhdimin e shqyrtimit të një çështjeje që ka filluar të shqyrtohet nga Komiteti para datës në të cilën denoncimi bëhet i efektshëm.

Neni 12

1. Çdo Shtet Palë mund të propozojë një ndryshim dhe ta depozitojë atë te Sekretari i

Përgjithshëm i Kombeve të Bashkuara. Sekretari i Përgjithshëm me këtë rast u komunikon ndryshimin e propozuar Shteteve Palë, me kërkesën që ata të tregojnë, nëse ata janë në favor të një konference të Shteteve Palë për qëllimin e shqyrtimit dhe votimit të propozimeve. Në rast se, brenda katër muajve që nga data e një komunikimi të tillë, të paktën një treta e Shteteve Palë janë në favor të një konference të tillë, Sekretari i Përgjithshëm mbledh konferencën nën kujdesin e Kombeve të Bashkuara. Çdo ndryshim i miratuar nga shumica e Shteteve Palë të pranishme dhe votues në konferencë i paraqitet Asamblesë së Përgjithshme për miratim.

2. Ndryshimi i miratuar në pajtim me paragrafin 1 të këtij neni hyn në fuqi, pasi të jetë miratuar nga Asambleja e Përgjithshme e Kombeve të Bashkuara dhe pranuar nga një shumicë prej dy të tretash të Shteteve Palë.

3. Kur një ndryshim hyn në fuqi, ai është i detyrueshëm për ato Shtete Palë që e kanë pranuar atë, ose Shtetet e tjera Palë që janë të detyruara nga dispozitat e këtij protokoll apo nga ndryshime të pranuar më parë.

Neni 13

1. Ky protokoll, në gjuhët arabisht, kinezisht, anglisht, frëngjisht, rusisht dhe spanjisht, tekstet e të cilave janë njësoj të vlefshme, depozitohet në arkivin e Kombeve të Bashkuara.

2. Sekretari i Përgjithshëm i Kombeve të Bashkuara u transmeton kopje të vërtetuara të këtij protokoll Shteteve Palë në Konventë dhe të gjitha shteteve që kanë nënshkruar Konvent

LIGJ

Nr.9834, datë 22.11.2007

PËR ADERIMIN E REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË NË PROTOKOLLIN OPSIONAL TË

KONVENTËS SË OKB-SË “PËR TË DREJTAT E FËMIJËVE”, PËR SHITJEN E FËMIJËVE, PROSTITUCIONIN DHE PORNOGRAFINË ME FËMIJË

Në mbështetje të neneve 78, 83 pika 1 dhe 121 të Kushtetutës, me propozimin e Këshillit të Ministrave,

KUVENDI

I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

VENDOSI:

Neni 1

Republika e Shqipërisë aderon në Protokollin Opsional të Konventës së OKB-së “Për të drejtat e fëmijëve”, për shitjen e fëmijëve, prostitucionin dhe pornografinë me fëmijë, bërë më 25.5.2000.

Neni 2

Ky ligj hyn në fuqi 15 ditë pas botimit në Fletoren Zyrtare.

Shpallur me dekretin nr.5530, datë 4.12.2007 të Presidentit të Republikës së Shqipërisë, Bamir Topi

Botuar në Fletoren Zyrtare nr.165, faqe 4933

PROTOKOLL OPSIONAL

I KONVENTËS PËR TË DREJTAT E FËMIJËVE NË LIDHJE ME SHITJEN E FËMIJËVE, PROSTITUCIONIN ME FËMIJË DHE PORNOGRAFINË ME FËMIJË

Shtetet Palë në këtë Konventë,

duke qenë se, për të arritur më tej qëllimet e Konventës mbi të Drejtat e Fëmijëve dhe zbatimin e dispozitave të saj, sidomos të neneve 1, 11, 21, 32, 33, 34, 35 dhe 36 do të ishte i nevojshëm zgjerimi i masave që Shtetet Palë duhej të ndërmerrenin me qëllim që të garantonin mbrojtjen e fëmijëve nga shitja, prostitucioni dhe pornografia me ta;

gjithashtu, duke qenë se Konventa për të drejtat e fëmijëve e një të drejtën e fëmijëve për t'u mbrojtur nga shfrytëzimi fitimprurës ose kryerja e çdo pune që do të ishte e dëmshme, ose do të pengonte edukimin e fëmijëve, ose që do të ishte e dëmshme për shëndetin e fëmijëve, apo për zhvillimin fizik mendor, shpirtëror, moral ose shoqëror; thellësisht të shqetësuara për trafikimin e konsiderueshëm ndërkombëtar dhe në rritje të fëmijëve me qëllim shitjen e fëmijëve, prostitucionin me fëmijë dhe pornografinë me fëmijë; tepër të shqetësuara për praktikën tepër të përhapur dhe të vazhdueshme të turizmit seksual, i cili kërcënon veçanërisht fëmijët, pasi ai nxit shitjen e fëmijëve, prostitucionin me fëmijë dhe pornografinë me fëmijë; duke pranuar se një numër kategorish, veçanërisht të kërcënuara, duke përfshirë fëmijët vajza janë nën një rrezik më të madh për shfrytëzim seksual dhe se fëmijët vajza janë të përfaqësuara në mënyrë disproporcionale të fëmijët e shfrytëzuar seksualisht; të shqetësuara rreth daljes së pornografisë së fëmijëve në internet dhe teknologji të tjera që shfaqen dhe duke kujtuar Konferencën Ndërkombëtare për Luftën kundër Pornografisë së Fëmijëve në Internet (Vjenë 1999) dhe sidomos përfundimin e saj duke bërë apel për penalizimin mbarëbotëror të prodhimit të shpërndarjes, eksportimit, transmetimit, mbajtjes së qëllimshme dhe reklamës me pornografi fëmijësh, dhe duke theksuar rëndësinë e një partneriteti dhe bashkëpunimi më të ngushtë ndërmjet qeverive dhe industrisë së internetit; duke besuar që shitja e fëmijëve, prostitucioni me fëmijë dhe pornografia me fëmijë nxitet, kur nuk zbatohet rreptësia e duhur, duke shqyrtuar faktorët kontribues, duke përfshirë prapambetjen, varfërinë, pabarazinë ekonomike, strukturën e papërshtatshme social-ekonomike, keqfunksionimin e familjeve, mungesën e arsimit, migrimin nga qyteti në fshat, diskriminimin për shkak të gjinisë, sjelljen e papërgjegjshme seksuale të të rriturve, praktikat e dëmshme tradicionale, konfliktet e armatosura dhe trafikimin e fëmijëve; duke besuar që përpjekjet për forcimin e sensibilizimit publik janë të nevojshme për uljen e kërkesës së konsumatorit për shitjen e fëmijëve, prostitucionin me fëmijë dhe pornografinë me fëmijë dhe, gjithashtu duke besuar në rëndësinë e partneritetit global ndërmjet të gjithë aktorëve dhe të përmirësimit të zbatimit të ligjit në nivel kombëtar; duke vënë re dispozitat e instrumenteve ligjore që kanë të bëjnë me mbrojtjen e fëmijëve, duke përfshirë Konventën e Hagës për mbrojtjen e fëmijëve dhe bashkëpunimin në lidhje me miratimin ndërshtetëror, Konventën e Hagës mbi aspektet civile të rrëmbimit ndërkombëtar të fëmijëve, Konventën e Hagës mbi juridiksionin, ligjin e zbatuar, njohjen, zbatimin dhe bashkëpunimin në lidhje me përgjegjësinë prindërore dhe masat për mbrojtjen e fëmijëve, dhe Konventën e Organizatës Ndërkombëtare të Punës nr.182 mbi ndalimin dhe veprimin e menjëhershëm për eliminimin e formave më të këqija të punës së fëmijëve; të nxitura nga mbështetja e gjerë për Konventën për të drejtat e fëmijëve, duke treguar përkushtimin e gjerë që ekziston për zhvillimin dhe mbrojtjen e të drejtave të fëmijëve; duke njohur rëndësinë e zbatimit të dispozitave e programit të veprimit për parandalimin e shitjes së fëmijëve, prostitucionit të fëmijëve dhe pornografisë së fëmijëve dhe deklarimin e axhendës për veprim të miratuar në Kongresin Botëror kundër shfrytëzimit seksual për qëllime fitimi të fëmijëve mbajtur në Stokholm, më 27-31 gusht 1996, dhe vendimet e tjera të rëndësishme dhe rekomandimet e organeve përkatëse ndërkombëtare; *duke marrë parasysh* si duhet rëndësinë e traditave dhe vlerave kulturore të çdo populli për mbrojtjen dhe zhvillimin harmonik të fëmijëve, kanë rënë dakord si më poshtë:

Neni 1

Shtetet Palë do të ndalojnë shitjen e fëmijëve, prostitucionin me fëmijë dhe pornografinë me

fëmijë, siç është parashikuar në këtë protokoll.

Neni 2

Për qëllimin e këtij protokoll:

- a) Shitje e fëmijëve është çdo veprim ose transakcion me anë të të cilit një fëmijë transferohet prej një personi ose grupi personash te një tjetër me pagesë ose në çdo mënyrë tjetër.
- b) Prostitucion me fëmijë është përdorimi i fëmijës në aktivitete seksuale me pagesë ose çdo mënyrë tjetër.
- c) Pornografia me fëmijë është çdo formë përfaqësimi, me çfarëdo mjeti, i një fëmije të përfshirë në aktivitete të qarta seksuale, të vërteta ose të simuluar, ose çdo demonstrim i pjesëve seksuale të një fëmije për qëllime kryesisht seksuale.

Neni 3

1. Çdo Shtet Palë do të garantojë të paktën mbulimin plotësisht nga ligji i tij penal, të veprimeve dhe aktiviteteve të mëposhtme pavarësisht se këto vepra penale janë kryer brenda apo jashtë vendit nga një individ apo grup individësh të organizuar:

a) Në kontekstin e shitjes së fëmijëve sipas nenit 2:

i) Ofrimi, dorëzimi ose pranimi me çfarëdo mjeti i një fëmije për qëllimin e:

- a) shfrytëzimit seksual të fëmijëve;
- b) transferimit të organeve të një fëmije për qëllime fitimi;
- c) përfshirjes së fëmijëve në punë të detyruara.

ii) Marrja e pëlqimit në mënyrë të papërshtatshme, si ndërmjetës për adoptimin e një fëmije duke shkelur instrumentet e zbatueshme ligjore ndërkombëtare për miratimin.

b) Ofrimi, marrja, gjetja ose dorëzimi i një fëmije për prostitucion me fëmijë, sipas përcaktimit të nenit 2.

c) prodhimi, shpërndarja, importimi, eksportimi, ofrimi, shitja ose mbajtja e pornografisë me fëmijë për qëllimet e sipërsënuara, sipas përcaktimit të nenit 2.

2. Në pajtim me dispozitat e ligjit vendas të çdo Shteti Palë, e njëjta gjë zbatohet në lidhje me përpjekjet për kryerjen e ndonjërit prej këtyre veprimeve, me bashkëveprimin ose pjesëmarrjen në ndonjë prej këtyre veprimeve.

3. Çdo Shtet Palë i bën këto vepra penale të dënueshme nëpërmjet dënimeve të përshtatshme në varësi të natyrës së rëndë të tyre.

4. Në pajtim me dispozitat e ligjit kombëtar, çdo Shtet Palë do të marrë masa, kurdo që është e nevojshme, për të përcaktuar përgjegjësinë e personave juridikë të parashikuar në paragrafin

1 të këtij neni. Në pajtim me parimet ligjore të Shtetit Palë, kjo përgjegjësi e personave juridikë, mund të jetë penale, civile ose administrative.

5. Shtetet Palë do të marrin të gjitha masat e duhura ligjore dhe administrative për të siguruar që të gjithë personat e përfshirë në adoptimin e një fëmije të veprojnë në përputhje me instrumentet ligjore ndërkombëtare të zbatueshme.

Neni 4

1. Çdo Shtet Palë do të marrë të gjitha masat që janë të nevojshme për të caktuar juridiksionin e tij në lidhje me veprat penale të përmendura në nenin 3, paragrafi 1, kur këto vepra

janë kryer në territorin e tij ose në bordin e një anijeje, ose avioni të regjistruar në këto shtete.

2. Çdo Shtet Palë mund të marrë të gjitha masat që mund të jenë të nevojshme për të

përcaktuar juridiksionin e tij në lidhje me veprat penale të përmendura në nenin 3, paragrafi 1, për rastet e mëposhtme:

- a) kur kryerësi i prezumuar i veprës penale është shtetas i atij shteti ose një person që ka vendqëndrimin e zakonshëm në territorin e tij;
- b) kur viktimë është shtetas i atij shteti.

3. Çdo Shtet Palë do të marrë, gjithashtu të gjitha masat e nevojshme për të përcaktuar juridiksionin e tij në lidhje me veprat penale të përmendura më sipër, kur kryerësi i prezumuar i veprës është i pranishëm në territorin e tij dhe ky nuk e ekstradon atë në një Shtet tjetër Palë me arsyen se vepra penale është kryer nga njëri prej shtetasve të tij.

4. Ky protokoll nuk përjashton asnjë juridiksion penal që ushtrohet në pajtim me të drejtën ndërkombëtare.

Neni 5

1. Veprat penale të përmendura në nenin 3, paragrafi 1, konsiderohen se përfshihen në veprat penale të ekstradueshme në të gjitha marrëveshjet e ekstradimit që ekzistojnë ndërmjet Shteteve Palë dhe përfshihen si vepra penale të ekstradueshme në çdo Marrëveshje ekstradimi që lidhet më vonë ndërmjet tyre, në pajtim me dispozitat e parashikuara në këto Marrëveshje.

2. Kur një Shtet Palë që e kushtëzon ekstradimin me ekzistencën e një marrëveshjeje do të marrë një kërkesë për ekstradimin nga një Shtet tjetër Palë, me të cilin ai nuk ka marrëveshje ekstradimi, ai mund ta konsiderojë këtë protokoll si bazë ligjore për ekstradim në lidhje me këto vepra penale. Ekstradimi u nënshtrohet dispozitave të parashikuara në ligjin e shtetit pritës.

3. Shtetet Palë që nuk e kushtëzojnë ekstradimin me ekzistencën e një marrëveshjeje i njohin këto vepra penale si vepra të ekstradueshme ndërmjet tyre në pajtim me dispozitat e parashikuara në ligjin e shtetit pritës.

4. Këto vepra penale, për qëllimet e ekstradimit ndërmjet Shteteve Palë trajtohen sikur të ishin kryer jo vetëm në vendin ku ato kanë ndodhur, por gjithashtu edhe në territoret e shteteve që duhet të caktojnë juridiksionin e tyre në pajtim me nenin 4.

5. Kur një kërkesë për ekstradim bëhet në lidhje me një veprë penale të përmendur në nenin 3, paragrafi 1 dhe, kur Shteti i Palës pritës, nuk e ekstradon ose nuk do ta bëjë këtë mbi bazën e shtetësisë së personit që ka kryer veprën, ai shtet do të marrë masat e përshtatshme për t'ua dorëzuar këtë çështje organeve të veta kompetente për të bërë ndjekjen penale.

Neni 6

1. Shtetet Palë i ofrojnë njëra-tjetrës masën më të lartë të asistencës në lidhje me hetimet për proceset penale ose të ekstradimit, që janë në lidhje me veprat penale të parashikuara në nenin 3, paragrafi 1, duke përfshirë asistencën në marrjen e provave të nevojshme për gjykim.

2. Shtetet Palë përmbushin detyrimet e tyre sipas paragrafit 1 të këtij neni në përputhje me marrëveshjet ose masat e tjera për ndihmë të ndërsjellë ligjore që mund të ekzistojnë ndërmjet tyre.

Në mungesë të këtyre marrëveshjeve ose masave, Shtetet Palë i ofrojnë njëra-tjetrës ndihmë në pajtim me ligjin e vendit të tyre.

Neni 7

Shtetet Palë, në pajtim me dispozitat e ligjit vendas:

a) do të marrin masa për të bërë bllokimin ose konfiskimin sipas rastit të:

- i) mallrave siç janë materiale, sende me vlerë dhe mjete të tjera që përdoren për të kryer ose ndihmuar kryerjen e veprave penale të parashikuara në këtë protokoll;
- ii) të ardhurave që rrjedhin nga këto vepra penale;

b) plotësojnë kërkesa nga një Shtet tjetër Palë për bllokimin ose konfiskimin e mallrave, ose

të ardhurat e përmendura në nënparagrafin (a) (i);

c) do të marrin masat që kanë për qëllim mbylljen, përkohësisht ose përgjithmonë të ambienteve që përdoren për kryerjen e veprave të tilla.

Neni 8

1. Shtetet Palë do të marrin masa të përshtatshme për të mbrojtur të drejtat dhe interesat e fëmijëve viktimë të praktikave të ndaluara nga ky protokoll në të gjitha fazat e procedimit penal, sidomos duke:

a) njohur ekspozimin e fëmijëve viktimë dhe duke miratuar procedura për njohjen e nevojave të tyre të veçanta, duke përfshirë nevojat e tyre të veçanta si dëshmitarë;

b) informuar fëmijët viktimë për të drejtat e tyre, rolin e tyre dhe objektin, kohën dhe ecurinë e gjykimit, si dhe disponimin e çështjeve të tyre;

c) lejuar mendime, nevoja dhe shqetësime të fëmijëve viktimë të parashtrihen dhe shqyrtohen në gjykimet që kanë të bëjnë me interesat e tyre personale, në një mënyrë që të jetë në

pajtim me rregullat procedurale të ligjit kombëtar;

d) dhënë mbështetje të përshtatshme fëmijëve viktimë gjatë gjithë procesit gjyqësor;

e) mbrojtur, si duhet, sferën private dhe identitetin e fëmijëve viktimë, duke marrë masa në përputhje me ligjin e tyre kombëtar për të mënjeluar shpërndarjen e papërshtatshme të informacionit që mund të çonte në identifikimin e fëmijëve viktimë;

f) mënjeluar, në mënyrë të përshtatshme për sigurinë e fëmijëve, familjeve të tyre dhe dëshmitarëve nga ana e tyre, kërcënimet dhe hakmarrjet;

g) mënjeluar vonesa të panevojshme në disponimin e çështjeve dhe zbatimin e vendimeve ose dekreteve që japin kompensim për fëmijët viktimë.

2. Shtetet Palë do të sigurojnë që pasiguria në lidhje me moshën e viktimës të mos pengojë fillimin e hetimit penal, duke përfshirë hetimet që kanë për qëllim përcaktimin e moshës së viktimës.

3. Shtetet Palë do të sigurojnë që në trajtimin që procedura penale u bën fëmijëve që janë viktimë të veprave penale, të parashikuara në këtë protokoll, interesat e larta të fëmijës të kenë shqyrtim prioritar.

4. Shtetet Palë do të marrin të gjitha masat për të siguruar trajnimin e duhur, sidomos trajnimin ligjor dhe psikologjik, për personat që punojnë me viktimat e veprave penale të ndaluara nga ky protokoll.

5. Shtetet Palë, në rastet e duhura, do të marrin masa për të mbrojtur sigurinë dhe dinjitetin e atyre personave dhe/ose organizatave që janë të përfshira në parandalimin dhe/ose mbrojtjen dhe rehabilitimin e viktimave të këtyre veprave penale.

6. Asgjë në këtë nen nuk mund të interpretohet si e dëmshme ose e papërputhshme me të drejtat e personit të akuzuar në një gjykim të drejtë dhe të paanshëm.

Neni 9

1. Shtetet Palë miratojnë, përforcojnë, zbatojnë dhe publikojnë ligje, masa administrative, politika sociale dhe programe për parandalimin e veprave penale të parashikuara në këtë protokoll.

Vëmendje e veçantë i kushtohet mbrojtjes së fëmijëve që janë tepër të ekspozuar ndaj këtyre praktikave.

2. Shtetet Palë nxisin sensibilizimin e publikut të gjerë, duke përfshirë fëmijët, nëpërmjet informimit me të gjitha mjetet e përshtatshme, edukimin dhe trajnimin, në lidhje me masat

parandaluese dhe efektet e dëmshme të veprave penale të përmendura në këtë protokoll. Në përmbushjen e detyrimeve të tyre, sipas këtij neni, Shtetet Palë nxisin pjesëmarrjen e komunitetit dhe, veçanërisht, të fëmijëve dhe fëmijëve viktimë, në programe të tilla informimi, edukimi dhe trajnimi, duke u bërë edhe në nivel ndërkombëtar.

3. Shtetet Palë do të marrin të gjitha masat e mundshme me qëllim që të sigurojnë të gjithë asistencën e nevojshme për viktimat e këtyre veprave, duke përfshirë riintegrimin e tyre të plotë shoqëror dhe shërimin e tyre të plotë fizik dhe psikologjik.

4. Shtetet Palë sigurojnë që të gjithë fëmijët viktimë të veprave penale të përmendura në këtë protokoll të kenë mundësi t'u drejtohen procedurave të përshtatshme për të kërkuar, pa u diskriminuar, kompensim për dëmet e shkaktuara nga personat që kanë përgjegjësi ligjore.

5. Shtetet Palë do të marrin masa të përshtatshme, që kanë për qëllim të ndalojnë efektivisht prodhimin dhe shpërndarjen e materialeve që ekspozojnë veprat penale të parashikuara në këtë protokoll.

Neni 10

1. Shtetet Palë do të marrin të gjitha hapat e duhur për të forcuar bashkëpunimin ndërkombëtar shumëpalësh, rajonal ose dypalësh për parandalimin, zbulimin, hetimin, ndjekjen penale dhe dënimin e personave përgjegjës për veprime që përfshijnë shitjen e fëmijëve, prostitucionin me fëmijë, pornografinë me fëmijë dhe turizmin seksual me fëmijë. Shtetet Palë nxisin, gjithashtu bashkëpunimin ndërkombëtar dhe koordinimin ndërmjet autoriteteve, organizatave joqeveritare vendase ose ndërkombëtare dhe organizatave ndërkombëtare.

2. Shtetet Palë nxisin bashkëpunimin ndërkombëtar për të ndihmuar fëmijët viktimë në shërimin e tyre fizik dhe psikologjik, riintegrimin shoqëror, riatdhesimin.

579

3. Shtetet Palë nxisin forcimin e bashkëpunimit ndërkombëtar me qëllim që të trajtohen shkaqet bazë, siç është varfëria dhe prapambetja, të cilat ndikojnë në ekspozimin e fëmijëve kundrejt shitjes së fëmijëve, prostitucionit me fëmijë, pornografisë me fëmijë dhe turizmit me seks me fëmijë.

4. Shtetet Palë që janë në gjendje të bëjnë një gjë të tillë japin asistencë financiare, teknike etj., nëpërmjet programeve shumëpalëshe, rajonale, dypalëshe ose të tjera.

Neni 11

Asgjë në këtë protokoll nuk cenon ndonjë dispozitë tjetër që është më e favorshme për realizimin e të drejtave të fëmijëve dhe që mund të ndodhet në:

a) ligjin e Shtetit Palë;

b) të drejtën ndërkombëtare që është në fuqi në shtetin përkatës.

Neni 12

1. Çdo Shtet Palë, brenda dy vjetëve që nga hyrja në fuqi e protokollit për atë Shtet Palë, i paraqet Komitetit për të Drejtat e Fëmijëve një raport me informacione të plota mbi masat që ai ka

marrë për zbatimin e protokollit.

2. Pas paraqitjes së raportit të plotë, çdo Shtet Palë përfshin në raportin që paraqet në Komitetin mbi të Drejtat e Fëmijëve, në pajtim me nenin 44 të Konventës, çdo informacion tjetër në lidhje me zbatimin e protokollit. Shtetet e tjera Palë në protokoll paraqesin një raport në çdo pesë vjet.

3. Komiteti për të Drejtat e Fëmijëve, mund të kërkojë nga Shtetet e tjera Palë informacion shtesë që ka të bëjë me zbatimin e këtij protokollit.

Neni 13

1. Ky protokoll është i hapur për t'u nënshkruar nga çdo Shtet që është Palë në Konventë ose e ka nënshkruar atë.
2. Ky protokoll duhet të ratifikohet dhe është i hapur për anëtarësim për çdo Shtet që është Palë në Konventë ose e ka nënshkruar atë. Instrumentet e ratifikimit ose anëtarësimit depozitohen te Sekretari i Përgjithshëm i Kombeve të Bashkuara.

Neni 14

1. Ky protokoll hyn në fuqi tre muaj pas depozitimit të instrumentit të dhjetë të ratifikimit ose anëtarësimit.
2. Për çdo Shtet që ratifikon këtë protokoll ose anëtarësohet në të pas hyrjes në fuqi, ky protokoll hyn në fuqi një muaj pas datës së depozitimit të instrumentit të ratifikimit ose anëtarësimit.

Neni 15

1. Çdo Shtet Palë mund ta denoncojë këtë protokoll në çdo kohë me anë të një njoftimi me shkrim drejtuar Sekretarit të Përgjithshëm të Kombeve të Bashkuara, i cili njofton shtetet e tjera Palë në Konventë dhe të gjitha shtetet që kanë nënshkruar Konventën. Denoncimi hyn në fuqi një vit pas datës së marrjes së njoftimit nga Sekretari i Përgjithshëm.
2. Një denoncim i tillë nuk ka efektin e lirit të Shtetit Palë nga përgjegjësitë e tij, sipas këtij protokoll, në lidhje me ndonjë veprim që ndodh para datës në të cilën denoncimi bëhet i efektshëm. Një denoncim i tillë nuk cenon as edhe vazhdimin e shqyrtimit të një çështjeje që ka filluar të shqyrtohet nga Komiteti para datës në të cilën denoncimi bëhet i efektshëm.

580

Neni 16

1. Çdo Shtet Palë mund të propozojë në ndryshim dhe ta depozitojë atë te Sekretari i Përgjithshëm i Kombeve të Bashkuara. Sekretari i Përgjithshëm me këtë rast u komunikon ndryshimin e propozuar Shteteve Palë, me kërkesën që ata të tregojnë, nëse ata janë në favor të një konference të Shteteve Palë për qëllimin e shqyrtimit dhe votimit të propozimeve. Në rast se brenda katër muajve që nga data e një komunikimi të tillë të paktën një e treta e Shteteve Palë janë në favor të një konference të tillë, Sekretari i Përgjithshëm mbledh konferencën nën kujdesin e Kombeve të Bashkuara. Çdo ndryshim i miratuar nga shumica e Shteteve Palë të pranishëm dhe votues në konferencë i paraqitet Asamblesë së Përgjithshme për miratim.
2. Ndryshimi i miratuar në pajtim me paragrafin 1 të këtij neni hyn në fuqi, pasi të jetë miratuar nga Asambleja e Përgjithshme e Kombeve të Bashkuara dhe pranuar nga një shumicë prej dy të tretash të Shteteve Palë.
3. Kur një ndryshim hyn në fuqi, ai është i detyrueshëm për ato Shtete Palë që e kanë pranuar atë ose Shtetet e tjera Palë, që janë të detyruara nga dispozitat e këtij protokoll apo nga ndryshimet të pranuar më parë.

Neni 17

1. Ky protokoll në gjuhët arabisht, kinezisht, anglisht, frëngjisht, rusisht dhe spanjisht tekstet e të cilave janë njësoj të vlefshme, depozitohet në arkivin e Kombeve të Bashkuara.
2. Sekretari i Përgjithshëm i Kombeve të Bashkuara u transmeton kopje të vërtetuara të këtij protokoll Shteteve Palë në Konventë dhe të gjitha shteteve që kanë nënshkruar Konventën.